

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Theologia Scholastica Secundum Viam Et Doctrinam D. Thomæ Aquinatis, Doctoris Angelici

In Celebri Archiepiscopali Benedictina Universitate Salisburgensi, methodo
& norma ibidem usitata publicè tradita, & in IV. Tomos digesta ; Qvorvm
Primvs Tractat De Deo Vno Et Trino, Deq[ue] Creatura Angelica ...

Mezger, Paul

Augustæ Vindelicorum, 1695

Disputatio XXV. De Divinis personis in genere.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73455](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73455)

DISPUTATIO XXV.

DE

Divinis Personis in genere.

Quamvis Persona apud Comicos olim qualitatem potius, quam individuum hominis significarit, tamen antiquissimo usu non solum apud Theologos, sed etiam Jurisconsultos humanum seu rationale suppositum significat, cum *insit, de Jure naturali omne jus, quo utuntur*, dividunt in illud, quod ad personas, res & actiones pertinet. Recepta est apud Theologos definitio personæ à Boëtio tradita: *Persona est rationalis nature individua substantia*. Ubi per *rationalem naturam* non illa solum intelligitur, quæ ratiocinandi virtute pollet, sed quælibet intellectiva, etiam Angelica. Per ly *individua substantia*, non tantum significatur singularis substantia, cum in hac acceptione & anima rationalis & Divinitas præintellecta relationibus, & humanitas Christi, ut præcisa à supposito Verbi, personæ dicerentur: sed exponente S. Doct. q. 29. a. 1. *incommunicabilis substantia*. Huc etiam pertinet vox græca *hypostasis*, olim ambiguo sensu à Græcis pro substantia, à Latinis pro significatione substantiæ usurpata; quæ tamen ex usu Ecclesiæ posterioribus temporibus recepto, si concretè accipiatur, significat vel suppositum in toto genere substantiæ, vel Personam intra limites naturæ & substantiæ rationalis. Si sumatur abstractè, idem significat, quod personalitas, vel substantia incommunicabilis. Numerum & cognoscibilitatem Divinarum Personarum Disp. 20. consideravimus: restat, ut in præsentî Disp. Personæ constitutum, Trinitatis & singularum Personarum notiones, nomina, prædicata, & modos prædicandi dispiciamus.

ARTICULUS I.

Quodnam sit constitutum Personæ Divinæ?

SUMMARI A.

1. Personæ Divinæ qualiter admittant constitutum?
2. A constitutivo remouentur origines.
3. Persona constituuntur relationibus.
4. Non transcendentalibus.
5. Sed formalibus.
6. Sitne ideo relatio seipsa prior & posterior?
7. Paternitas tantum sub exercitio referendi facit explicite concipi Patrem.
8. Esse ad est inadaquata ratio differentialis relationis Divinæ.
9. Relatio per incommunicabilitatem est prima ratio distinguendi personam.

§. I.

Persona non constituuntur originibus, sed proprietatibus personalibus.

1. Divinæ Personæ ita sunt ab invicem distinctæ, ut tamen in natura identicè convenient: ideo non sunt primò, & se totis diversæ, prout olim Durandus sentiebat, sed habent singulæ constitutum, quo in ratione Personæ constituuntur, & ab aliis Personis distinguantur: siquidem idem est rei constitutum, quod distinctivum. Porro nomine constitutivi non intelligimus constitutum aut constitutionem formalem per modum compositionis, quo modo forma physica formaliter constituit compositum physicum; differentia metaphysicum: sed constitutum & constitutionem virtuales per modum simplicitatis, hoc est ejusmodi formam, quæ posita hoc ipso formaliter

habetur ratio completa Divinæ Personæ, ejusque distinctio ab omni altera Persona, quantum nulla partium compositio intercedat.

Ideo non possumus illis assentiri, qui Divinæ Personas per origines constituunt. Aut enim intelligunt originem activam, aut passivam. Si originem activam; illa est operari quoddam & actus notionalis, qui suppositum præsupponit, suppositorum quippe est operari; neque illud proinde constituit. Ut taceam, quod Spiritus S. hac ratione careret constitutivo, quia caret origine activâ. Non etiam possunt constitui per originem passivam, tum quia non minus Patet caret origine passivâ, quam Spiritus S. activâ; tum quia constitutum significat formam fixam, quæ res aliqua suum esse permanenter obtinet: non verò origo ex modo significandi est forma vialis, & quasi fieri ipsius termini: in rebus quippe creatis filius per natiuitatem non habet suum esse formaliter, sed vialiter & in fieri. Tandem omnis origo sive activâ, sive passivâ in recto dicit aliquod absolutum; forma verò absoluta sicuti non potest esse distinctivum, ita nec constitutum Personæ Divinæ.

Verissima, uti & receptissima doctrina est, Personas constitui relationibus seu proprietatibus relationalibus, uti ex Concil. Lateranenli. c. *firmiter* & Concil. Florent. Sess. 1. aperte colligitur, ubi dicitur: *Personas Divinas per suas proprietates distingere*. Et ne fortè existimares, has proprietates esse absolutas, in eod. Florent. Sess. 18. Joannes Theo-

Theologus dixit: *Proprietates nequaquam communicabiles sunt, quod quidem ex relationis vi creditur evenire.* Nec sane proprietates Divinarum Personarum in script. aliis, quam relativis nominibus explicantur.

Sed qualibus, inquis; relationibus differunt Persona? Respondent non pauci: transcendentibus. Non placet: Quidquid enim sit de veritate & existentia relationum transcendentium (de qua Philosophi disputant) certe formaliter esse ad terminum, ut correlativè oppositum, est formalis effectus non transcendentalis, sed pradicamentalis relationis. Unde jam supra advertimus Divinas relationes habere se ad modum pradicamentalis relationis. Ad modum, inquam, illius, quia cum non sit in pradicamento collocabilis, absolute pradicamentalis dici non debet. Habet se tamen per modum pradicamentalis, quia dicit formaliter habitudinem ad terminum correlativum, & fundat oppositionem relativam, quod relationi pradicamentali est proprium. Quod enim est Pater, ad Filium est, *Et hoc solum numerum infirmat, quod ad invicem sunt, & in hoc numero caret, quod ad se sunt.* ut affirmat Concil. Toler. & ubi non obviat relativa oppositio, omnia in Divinis numm sunt. Porro relatio transcendentalis nihil refert formaliter, neque fundat oppositionem relativam, imò pertinet ad pradicata absoluta: adeoque ad distinctionem vel constitutionem Divinarum Personarum nihil conducit.

Non ergo transcendentalis, quæ semper potius est radix & fundamentum veræ relationis, quam vera relatio; sed ipsa formalis relatio, cujus esse est ad alium se habere, Divinam Personam constituit: Nam idem est rei constitutum, quod distinctivum: sed distinctivum in Divinis est sola relatio: ergo & constitutum. Minor liquet ex supra allato axioma, neque aliunde Divina Personæ possunt esse distinctæ, quam unde sunt incommunicabiles, sed ex solis pradicatis relativis sunt incommunicabiles, cum absoluta omnia sunt communia in Divinis.

§. II.

Evidantur difficultates oppositæ.

6. Sed hinc gravis emergit difficultas, quomodo non relatio seipsa sit prior, & posterior, si Personam constituit? Constitutum quippe Personæ præsupponitur origini & actui notionali: ipsa quoque origo seu ratio fundandi præsupponitur relationi: ergo si relatio constituit Personam, præsupponitur sibi metipsi. Verùm hanc ipsam difficultatem vidit S. D. & unâ distinctione expedit hic q. 40. a. 4. dicens. *Proprietas personalis Patris potest considerari dupliciter, uno modo, ut est relatio, & sic secundum intellectum præsupponit actum notionalem, quia relatio in quantum hujusmodi fundatur super actum; alio modo secundum quod est constitutiva Personæ; & sic oportet, quod præintelligatur relatio actui notionali, sicut Persona agens præintelligitur actioni.*

Quibus verbis S. D. indicat, duo inadæquata

munia & formales effectus in relatione considerari posse: nempe exercitium actualè referendi & respiciendi, ac secundò rationem formæ hypostaticæ, & incommunicabilis subsistentiæ. Unde licet relatio quantum ad ipsam exercitium referendi actum notionalem, seu rationem proximam fundandi sequatur, & ut sic non constituat Personam, sed constitutam supponat; sub altera tamen ratione formæ hypostaticæ, ad actum notionalem præsupponitur, ipsamque Personam constituit. Neque hoc novum est, ut eadem forma diversos effectus formales, & inadæquata præstans munia, sub una consideratione sit prior, & sub alia ratione posterior; velut apud Thomam gratia sanctificans, ut est in infundi, & quasi in fieri, præcedit contritionem, & sequitur eandem, ut est in facto esse.

Sed dices primò. Quandoquocunque concipitur Pater, concipitur ut relatus ad Filium; sed quandoquocunque concipitur persona constituta paternitate, concipitur ut Pater: ergo quandoquocunque concipitur persona constituta paternitate, etiam concipitur, ut relata ad Filium. Sed concipitur constituta paternitate præsuppositivè ad actum notionalem: ergo etiam concipitur relata præsuppositivè ad actum notionalem.

Respondeo, distinguendo minorem: quandoquocunque concipitur persona constituta paternitate, prout Paternitas dicit exercitium referendi, concipitur explicitè ut Pater, concedo. quandoquocunque concipitur sub ratione formæ hypostaticæ, nego, & similiter distincto consequente, & subsumpto, nego alteram consequentiam.

Dices secundò. Relatio non potest concipi absque sua ratione differentiali: sed præsuppositivè ad actum notionalem, concipitur relatio Personam constituens: ergo concipitur cum sua ratione differentiali: sed hæc est esse ad, & exercitium referendi: ergo.

Respondeo. Non potest relatio concipi absque sua ratione differentiali, vel adæquatâ, vel inadæquatâ, concedo, semper adæquatâ vel omnî inadæquatâ, nego, sed esse ad est ratio differentialis ipsius relationis; adæquata, nego, inadæquata, concedo. altera quippe inadæquata differentia est reddere incommunicabilem, sive habere rationem formæ hypostaticæ.

Obicies tertio: Relatio paternitatis per exercitium referendi distinguit formaliter Patrem à Filio, eique tribuit incommunicabilitatem: ergo per exercitium referendi Patrem constituit.

Respondeo, distinguendo primum membrum antecedentis. Relatio quoad exercitium referendi distinguit actu formaliter, concedo, radicaliter, & seu prima radix distinguendi, nego. Constitutum porro non debet tantum distinguere; sed esse prima virtus & radix distinguendi. Alterum quoque membrum antecedentis distinguo. Relatio per exercitium referendi facit incommunicabilem per se primò, nego, consecutivè & quasi secundariò, concedo antecedens, & nego consequentiam.

ARTICULUS II.

De notionibus & modo loquendi de Divinis Personis.

S U M M A R I A.

1. Quid sit notio?
2. Quot sint notiones?
3. Origines non sunt notiones.
4. Disparitas inter innascibilitatem & ingenerabilitatem.
5. Innascibilitas an sit negatio?
6. Summa Personarum similitudo & aequalitas.
7. Earundem $\pi\epsilon\gamma\gamma\alpha\sigma\iota\varsigma$, seu circum infessio.
8. Ejus vocis auctor D. Damascenus.
9. Regulae pradicandi absolute.
10. Regulae pradicandi singulariter, vel pluraliter.
11. Regulae pradicandi transcendencia?
12. Unum & Ens dicuntur tam singulariter, quam pluraliter.
13. Non autem bonum & verum.
14. Quomodo Persona pradicetur de singulis personis?

§. I.

Quid, quae & quot notiones Divinarum Personarum?

1. **N**Otio hic q. 32. a. 2. definitur à S. D. quòd sit propria ratio cognoscendi Personam Divinam, hoc est, ratio objectiva, tenens se ex parte Personae, per quam, veluti specialem notam & characterem, aliquam Personam Divinam cognoscimus, & ab alia fecernimus. Quae proinde quatuor exigit conditiones. Primò ut significetur termino abstracto, quia sicut ratio formalis essendi, vel aliquid constituendi termino abstracto, ipsum verò constitutum termino concreto significatur; ita & ipsum cognitum termino concreto, ratio verò cognoscendi melius termino abstracto exprimitur. Secundò, ut sit aliquid ad originem pertinens: omnis enim distinctio in Divinis ex relatione originis provenit. Tertiò, ut non sit commune omnibus Personis: hoc ipso enim non esset ratio distinguendi unam Personam ab altera. Quartò, ut pertineat ad dignitatem, eamque connotet, quia, ut habet S. D. q. 29. a. 3. ad 2. Persona est nomen dignitatis.
2. **Q**uinq; notiones, juxta eundem S. D. cit. q. 32. a. 3. & communem doctrinam Theologorum, ponuntur in Divinis. Nimirum innascibilitas, & paternitas in Patre: filiatio in Filio, spiratio activa in Patre & Filio: processio, seu spiratio passiva in Spiritu Sancto. Cujus numeri haec est ratio. Cum notiones pertineant ad originem, tot sunt notiones in Divinis, quot sunt diversi modi & rationes originis, quibus & dignitas Personae Divinae, & ejus ab altera distinctio nobis innotescit: sed ejusmodi diversi modi & rationes originis sunt quinque: ergo. Nam duplex in primis est ordo & modus originis; unus, qui vocatur, à quo alius; alter, qui ab alio: ille ad activam, iste ad passivam originem pertinet. Quantum ad modum originis à quo alius, sic est in Patre paternitas, quantum ad modum originis, qui ab alio, sic est innascibilitas, quae significatur Patrem esse ingenuitum, primum & fontale principium Personarum, seu principium sine principio. In Filio quoad rationem,

qui ab alio, est filiarum; quoad rationem, à quo alius, sic est spiratio activa communis Patri & Filio. Tandem quoad modum originis, qui ab alio, est in Spiritu sancto spiratio passiva, quantum ad ordinem, à quo alius, nulla ulterior datur, cum productiones ad intra in Spiritu S. terminentur. Et hinc pater quinarium numerum notionum.

Intelliges ex dictis primò. Ipsas origines & generationem, nativitatem, non esse notiones, partim quia per illas non dirigè, & proximè ipsa Persona, sed actus notionalis ipsius innotescit; partim, quia non significat per modum formae permanentis, sed quasi vialis & fluentis, & ita nativitas Filium non quasi in factò esse, sed quasi in fieri denotat.

Intelliges secundò. Cur innascibilitas connotat notionem; non item ingenerabilitas, vel inspirabilitas. Ratio nimirum est, quòd innascibilitas negat omnem modum ab alio procedendi, adeòque significat dignitatem primi fontalis principii, quae non nisi primo supposito infinita & Divinae intelligentiae convenire potest. Ingenerabilitas verò, vel inspirabilitas tantum negat aliquem specialem & determinatum modum ab alio procedendi, quod etiam reperitur in creaturis, & ideo non significat dignitatem.

Neque refert, quòd innascibilitas sit negatio, negatio verò non sit dignitas. Nam esse, quòd in modo significandi innascibilitas formaliter dicat negationem; adhuc tamen pertinet ad dignitatem, quia ex parte rei significat importans fundamentum hujus negationis, quod connotat dignitatem: neque enim notio ipsa debet esse dignitas, sed dignitatem denotare & manifestare.

Quæris, quodnam sit hujus negationis fundamentum? Resp. esse ipsammet paternitatem, prout in ratione formae hypostatice primò terminat Divinitatem: atque ita connotat naturam Divinam, ut à se habitam, facitque, quòd Pater habeat primatum originis, sicque fontale principium tum communicativum Deitatis, tum productivum Filii & Spiritus S.

§. II.

Divinarum Personarum similitudo, aequalitas, & mutua inhabitatio.

Divinas Personas sibi invicem simillimas & coaequales esse docet fides in Symbolo Athanasio. Qualis Pater, talis Filius, talis Spiritus S. & tres Personae coaeternae sibi sunt, & coaequales. Ratio utriusque est manifesta: quia quantum magis aliqua conveniunt in una forma, tanto sunt similliora, & quantum magis sunt ad invicem commensurata absque unius excessu super alterum, tanto major est inter illa aequalitas: sed Divinae Personae tam in natura, quam omnibus perfectionibus simplicissime per identitatem conveniunt, nec reperitur in illis unius Personae excessus super alteram, neque quoad perfectionem, neque quoad durationem: uti elegantissime expressit D. Augustinus.

Personis I. 6. de Trinit. c. 10. *In summa Trinitate unum est una, quantum tres simul sunt; nec plus unum, sicut duo quam una, & in se infinita sunt. Sed & singula sunt in singulis, omnia in singulis, & singula in omnibus, & omnia in omnibus, & unum omnia.*

Hæc pertinet intima & mutua Personarum interseccientia, quam Scholastici circuminseccionem Græci perichoristin vocant. Hæc quippe vox significat intimam & vitalem immanentiam unius Personæ in altera: quam illarum quælibet ex duplici capite obtinet. primò propter identificacionem cum essentia: in quo enim intimius aliquid esse potest, quam ubi est sua essentia? Secundò ratione originis: dum enim personæ productæ procedunt per modum termini immanentis, quælibet Persona productæ est in producta, seu principium in termino; & quælibet producta est in producente tanquam terminus in principio. Unde Joan. 10. Christus dixit: *Pater in me est, & ego in Patre.* Et Ecclesia in hymno: *In Patre natus Filius, & totus in Verbo Pater.*

Primus, qui hac voce *perichoristin* usus fuit, videtur esse Damascenus I. 3. fidei. c. 5. Res tamen ipsa è præallegatis Evangelii Verbis pridem antè à SS. PP. agnita atque exposita: è quibus notissimus Doctor D. Dionysius de Divin. nomin. c. 2. inquit. *Divina, celestiaque lumina tota in vobis esse:* & Cyrillus I. 1. Theol. c. 8. *hypostasin Filii esse in hypostasi Patris, sicut solis splendor est in sole.*

§. III.

Modi prædicandi de Divinis Personis.

Uta teste S. Hieron. citato à S. Th. q. 31. a. 2. *Quia ex verbis inordinatè prolatis hæc est incertum, idèoque cum magna cautela loqui oportet de mysterio SS. Trinitatis; propterea breviter agendum de modo loquendi, & prædicandi, in Divinis.* Et quidem in primis de modo prædicandi absolute ponimus sequentes regulas.

Prima esto. Adjectiva notionalia possunt prædicari de essentialibus in concreto sumptis. Vera enim est hæc propositio, *DEVS generat*, quia DEVS Pater generat. Non autem de essentialibus in abstracto: falsæ enim sunt istæ. *Essentia generat, DEUS spirat.* Ratio est, quòd ut notionalia rectè prædicentur, debet significari persona habens illam formam notionalem: sed hæc tantùm significatur in nomine concreto, non autem abstracto.

Secunda est. *Essentialia* (inquit S. D. q. 39. a. 2.) *quæ non habent ordinem ad aliquem actum, sed remouent condiciones creaturæ à DEO, possunt prædicari de notionalibus, ut paternitas est æterna, immensa, &c.* Sensus est, prædicata absoluta quidditativa & negativa, ut sunt infinitus, æternus, immensus, à se &c. & alia, quæ non conveniunt essentia Divinæ sub statu reduplicationis & exercitio distinctionis virtualis, posse de abstractis notionalibus prædicari; non item illa, quæ conveniunt sub exercitio distinctionis virtualis.

Unde falsæ est hæc propositio. *Paternitas est communicabilis*, quia communicabilitas convenit essentia, ut virtualiter distinctæ ab omni notione.

Tertia. Signa universalis vel particularis, *omnis, aliquis, nullus, ineptè & falsò junguntur termino essentiali, quis enim ferat dicentem: Omnis DEVS creat?* bene tamen junguntur Personis. Verum enim est: *Qualibet Persona est ens à se, aliqua Persona est Filius, &c.*

Quarta. Dicitio exclusiva *solus, tantùm* non potest adungi termino personali respectu actus essentialis; potest autem adungi respectu prædicati notionalis. Ratio est manifesta: quia absoluta sunt communia; non autem notionalia. Unde ista quidem patiuntur exclusionem alterius Personæ, non autem illa: ita *solus Pater generat, non autem solus Pater creat.*

De modo singulariter vel pluraliter prædicandi I. 0. sint regulæ sequentes.

Prima. Prædicata, quæ Personis Divinis ratione solius essentia conveniunt, substantivè accepta non nisi singulariter prædicantur. Colligitur ex Concil. Toletano secundo supra citato dicente: *Hoc solùm numerum insinuat, quòd ad invicem sunt, & in hoc numero carent, quòd ad se sunt.* Ratio est, quòd Personis convenit ratione alicujus immultiplicabilis, est immultiplicabile, sed quæ conveniunt ratione Divinæ essentia, conveniunt ratione alicujus immultiplicabilis, ergo: ideo ex Symbolo Athanasii in Divinis non tantùm non dicuntur *tres Dii, tres Domini*, sed neque *tres æterni, omnipotentes*, neque secundum S. August. supr. cit. *tres magni, aut tres boni*, quia hæc omnia prædicata Personis conveniunt ratione essentia.

Dixi, *substantivè accepta*, quòd si enim adjectivè accipiuntur (veluti illa, quæ ex modo significandi sunt adjectiva, accipi possunt) nil prohibet, quin pluraliter dicantur. Unde in eodem Symbolo Athanasii dicitur: *tota tres Persona coæternæ sibi sunt*: ubi ly *coæternus* non ut prius *substantivè*, sed *adjectivè* accipitur. Rationem differentia accipe à S. Doctore q. 39. a. 3. *Quia singularitas vel pluralitas nominis substantivi attenditur secundum formam per nomen significatam; in adjectivis vero singularitas vel pluralitas secundum supposita; hinc dicitur unus Spirator, sed duo Spirantes, unus DEVS, sed tres habentes Deitatem.*

Secunda est: Quæ Divinis Personis conveniunt præcisè ratione proprietatis personalis, tantùm pluraliter, non singulariter de omnibus dicuntur. Ratio est opposita priori: nempe quæ conveniunt ratione proprietatum personalium, conveniunt ratione alicujus multiplicabilis: ergo non singulariter, sed tantùm pluraliter dici possunt. Ideo non dicitur in Divinis una Persona, & hypostasis, sed tres Personæ & hypostases: ipsa tamen proprietates personalis, sicut non nisi unam Personam constituit, ita neque singulariter de omnibus, neque pluraliter de singulis, sed singulariter de unica dicitur. *Sic unus est Pater, unus Filius, unus Spiritus S.*

Tertia. Prædicata, quæ partim ratione essentia, partim ratione proprietatum personalium conveniunt, illa tam pluraliter: quàm singulariter in Divinis dici possunt: sic dicimus primò, *unam trium Personarum subsistentiam absolutam*, in quantum significat perfectitatem independentem, & tres

& tres *subsistentias relativas*, acceptas videlicet propter incommunicabilitatis. Dicimus secundò, Divinas Personas esse unam rem & entitatem, & esse plures res & entitates. Unam rem & entitatem, secundum realitatem essentiae; plures secundum entitates & realitates relativas, quae utique sunt quidditates oppositae non enti, vel enti ficto, adeoque verae entitates & realitates.

Sed quomodo praedicata transcendentia, Ens, Unum, *Verum, Bonum*, singulariterne, an pluraliter dicuntur in Divinis?

11. Respondeo primò. Ens singulariter & pluraliter dici posse. Potest ly *Ens*, significare vel *concretum* existentiae, hoc est essentiam & quidditatem, quae habet esse, vel ordinatur ad esse; vel *concretum entitatis*, hoc est, quidditatem oppositam non enti vel enti ficto. Si primo modo accipiat, constat ens non posse pluraliter dici, quia actus existentiae secundum dicta non multiplicatur relativè. Si accipitur secundo modo, potest pluraliter dici, quia quaelibet relatio est quidditas opposita non enti, vel enti ficto, & sic verum est, quod sint tria entia.

12. Respondeo secundò. Unum dici posse tam pluraliter, quam singulariter: singulariter, ratione essentiae, & sic dicimus. *SS. Trinitas unus DEVS, tres personae, una essentia*: Et Christus Joan. 10. *Ego & Pater unum sumus*. Ubi adnotante D. Augustino ly *unum* substantivè prolato significatur essentiae unitas, in ly *sumus* pluralitas Personarum. *Sumus enim non diceret de uno: sed unum non diceret de diversis*. Pluraliter, ratione

singularum Personarum, cum numerus non sit absque distinctione unitatum. Et sic dicimus, *unam essentiam esse tres Personas*, & tres unitates relativas. Non tamen (ut advertit S. D. q. 29. a. 4.) dici possunt *tria individua*, quia individuum est indivisum in se, & divitum à quovis alio secundum divisionem naturae, qualis non est in Divinis.

Respondeo tertio. *Verum & bonum* non pluraliter dici in Divinis. Et de bono constat ex prædictis, ubi bonitatem & perfectionem relativè negavimus in Divinis: Cum ergo bonitas relationibus non nisi ratione esse Divini absoluti in se inclusi conveniat, multiplicari non potest: ideoque cum S. August. ibidem *tres bonos* substantivè dici posse negavimus. Idem asserendum est de vero. Nam veritas idem hic est, quod cognoscibilitas entis, sed hæc multiplicari nequit, quia convenit Divinis Personis ratione actus puri, & essentiae immaterialissimæ, quæ multiplicationem non patitur.

Si tandem peras, quomodo ly *Persona* de singulis Personis dicatur? An videlicet univoce per modum generis, vel speciei? Respondeo negativè: quia non potest in Divinis perfectè præfieri aliæ quæ ratio communis æqualiter participabilis à his inferioribus. Igitur hoc prædicatum habet potius per modum individui vagi, imperfectè abstractibilis à suis inferioribus, quod significet distinctionem ex parte naturæ, & distinctionem in modo subsistendi.

DISPUTATIO XXVI.

DE

Divinis Personis in specie.

Ad q. 33. usque ad 39.

Post tractationem eorum, quæ ad cognitionem Divinarum personarum generatim pertinent, superest illa quoque expendere, quæ De Divinis Personis singillatim in quaestione veniunt, quibus expositis totum tractatum in Divinis missionibus cum Angelico Doctore in q. 41. absolvimus.

ARTICULUS I.

De nominibus primæ & secundæ Personæ.

SUMMARI A.

1. *Tria propria nomina primæ Personæ, & primò Pater.*
2. *Quo sensu propriè dicatur principium?*
3. *An etiam conveniat nomen Auctoris?*
4. *Quo sensu dicatur ingenuus?*
5. *Secundæ Personæ propriè Verbum & Filius,*
6. *Item imago.*
7. *Nomina appropriata Patris & Filii.*

§. I.

Nomina primæ Personæ.

1. *Tria sunt nomina, quæ primæ personæ in Divinis tribuantur: Pater, Principium, & Ingenuus. Pater dicitur, non eâ solùm ratione, quâ*

Pater creaturatum & omnium illarum est conditor, quæ translatitia acceptio paternitatis communis est toti Trinitati; neque prout per gratiam sanctificantem creaturas rationales adoptat in filios, cum & istud commune sit omnibus Personis, sed quia æternâ generatione Filium sibi consubstantialem producit.

Principium quoque dicitur, non solùm sub communi ratione principii, sive ad extra, quod tutius toti competit Trinitati; sive ad intra, quod etiam Filio convenit, sed antonomasticè, tanquam principium sine omni principio, non modò causante, in quo à creaturis; sed etiam producente, in quo à reliquis Personis secernitur.